país per afavorir la comprensió intercultural. Aquesta iniciativa és promocionarà en l'àmbit educatiu per propiciar el contacte intergeneracional i reforçar els vincles de la comunitat educativa.

- Enfortirem el coneixement del coprincipat a la societat a fi d'apropar la institució a tots els ciutadans.

- Actualitzarem la formació relativa a les institucions andorranes i als valors associats amb la nostra identitat als tres sistemes educatius.

- Utilitzarem la identitat andorrana com a eina de cohesió social. Una identitat bastida des de valors positius i elements culturals compartits que en cap cas sigui contradictòria amb el pòsit cultural que cadascú tingui en funció del seu origen.

- Promourem treballs televisius que apropin la nostra història i institucions als ciutadans.

- Promourem el Museu Nacional i, entre d'altres, l'utilitzarem com a element d'enfortiment de la nostra identitat.

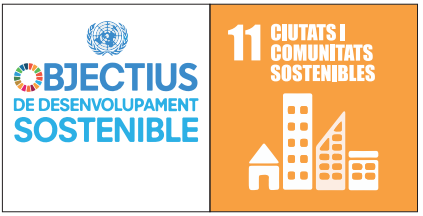

Fets

Hem creat un diploma de ciències humanes i socials d'Andorra de 60 hores que eximeix d'haver de passar l'entrevista d'integració per obtenir la nacionalitat andorrana.

3.9.

UNA CULTURA OBERTA

Sí a les nostres arrels
Sí a la multiculturalitat

La cultura és l'element més potent de dinamització i de cohesió social entre tots els membres que configuren una societat. És l'àmbit on tots els ciutadans i ciutadanes poden expressar de manera lliure les seves inquietuds personals i, alhora, construir un imaginari col·lectiu. La cultura camina des de l'espai interior de cada societat, on ha de recollir i ampliar totes les iniciatives, cap a l'espai exterior, on rep i assimila noves tendències. El suport a sectors que impulsen la creativitat, a més de contribuir a la cohesió interna, la integració, la identitat i el benestar de la població, estimula la societat a avançar en conceptes de convivència, pau i defensa del patrimoni cultural i natural. Per aconseguir una Andorra culturalment protegida i sostenible treballarem en tres eixos: el suport a la indústria cultural, la protecció del patrimoni i l'ordenament legislatiu.

- Treballarem en la redacció d'un Llibre blanc de la política cultural que analitzi les necessitats dels sectors implicats amb el món cultural i proposi nous plans d'acció per satisfer-les.

- Promourem el Museu Nacional comptant amb la participació ciutadana. Pensem que és un element imprescindible per a la creació del relat identitari, per a l'ordenació del món museístic nacional i per al poder d'atracció turística si es concep com una instal·lació generadora d'activitat cultural paral·lela i avançada tecnològicament.

- Estudiarem el desenvolupament d'un nou Arxiu Nacional, a fi de preservar la documentació del nostre passat i facilitar-ne la consulta.

- Crearem un ajut per a creadors plàstics, musicals, literaris, teatrals i cinematogràfics que inicien la seva obra a fi que puguin treballar-hi

durant un període determinat en condicions estables.

- Promourem i farem difusió de la cultura popular com a element essencial de la nostra identitat.

- Donarem un ús a la Casa Rossell a fi de diversificar l'oferta cultural i turística del país.

- Promourem la divulgació de l'art romànic, per exemple ampliant els videomapatges com el que s'ha fet a l'església de Santa Coloma.

- Acompanyarem als artistes nacionals per poder presentar les seves obres a públics diversos.

- Ampliarem la participació en esdeveniments internacionals per a la promoció del talent andorrà en les diferents disciplines artístiques i literàries.

- Promourem la traducció dels autors andorrans en llengua catalana a altres llengües.

- Promourem els intercanvis amb creadors artístics, musicals, literaris, teatrals i cinematogràfics d'altres països, mitjançant l'establiment d'estructures estables que ho permetin i que facilitin les estades d'artistes de renom internacional.

- Continuarem conservant i dinamitzant els centres històrics de les parròquies, amb un treball conjunt amb els comuns.

- Continuarem desenvolupant entorns de protecció en col·laboració amb el Col·legi d'Arquitectes.

- Reglamentarem les excavacions arqueològiques i també protegirem, senyalitzarem i difondrem els jaciments reconeguts.

- Seguirem treballant en la candidatura transnacional a patrimoni de la humanitat de la Unesco que aplega 13 monuments andorrans, entre els quals, la Casa de la Vall, la catedral de la Seu d'Urgell i el castell de Foix; una candidatura que constitueix un element essencial per explicar, tant dins com fora de les nostres fronteres, l'estructura institucional d'Andorra i els fonaments de la nostra identitat i sobirania.

- Estudiarem la creació d'un dipòsit franc d'art.

Fets

Hem posat en valor el romànic d'Andorra amb l'obertura de l'Espai Columba a Santa Coloma.

UN ESPORT A L'ABAST DE TOTHOM

3.10.

Sí a la competició
Sí a la participació

L'esport és un element central d'identitat i de cohesió social. Fomenta la cultura de l'esforç i premia el talent. Promou hàbits saludables entre la població i reforça els valors cooperatius. Els últims anys, a més, i gràcies a l'organització d'esdeveniments d'àmbit internacional i del més alt nivell, s'ha anat consolidant com a reclam turístic de primer ordre. Els Demòcrates apostem per una política de millora i ampliació dels equipaments esportius, alhora que creiem que és necessari oferir nous recursos i serveis com ara en l'àmbit de la medicina esportiva.

- Projectarem i executarem millores als principals equipaments esportius nacionals: Estadi Nacional, Poliesportiu de Govern i Pavelló Joan Alay.

- Obrirem vies de col·laboració amb el Comú d'Andorra la Vella per dur a terme la reforma de l'Estadi Comunal, especialment la pista d'atletisme per als Jocs dels Petits Estats 2021.

- Estudiarem la construcció d'una instal·lació multifuncional al Centre de Tecnificació Esportiva d'Ordino (CTO), necessària per al tennis i la gimnàstica rítmica. Ordenarem i adequarem la zona d'aparcament.

- Implementarem la Llei de l'esport amb totes les seves potencialitats. Pel que fa a la Fundació de l'Esport, vetllarem perquè desenvolupi un ampli ventall de funcions al servei de l'esport i dels esportistes: cerca de recursos per a la realització de projectes esportius, mediació per als esportistes, assessorament i impuls d'una mútua esportiva que proveeixi l'assegurança obligatòria per a tots els esportistes federats. Així mateix, i en coordinació amb les federacions, proposarem que la Fundació de

l'Esport creï una comissió per avaluar les necessitats nacionals d'instal·lacions esportives, buscar solucions i optimitzar els recursos dels quals disposa el país actualment. D'altra banda, la possibilitat de transformar entitats existents en societats anònimes esportives obre les portes a la inversió estranera i a atraure talent esportiu.

- A través de la Fundació de l'Esport i vinculada a la Mútua Esportiva, impulsarem la creació d'una xarxa de medicina esportiva formada per metges, fisioterapeutes, nutricionistes i psicòlegs especialitzats en l'esport.

- Pel que fa als ajuts a les federacions esportives, la Llei de l'esport estableix criteris concisos sobre com han d'evolucionar les subvencions. D'aquesta manera, a partir dels plans nacionals de foment de l'esport, disposarem de les eines necessàries per determinar de manera eficaç els nivells d'ajuda. Mitjançant la Fundació de l'Esport, a més, s'obrirà la possibilitat d'accedir a recursos privats.

- Fomentarem la participació dels esportistes d'elit residents a Andorra en la vida social i esportiva del país. Per fer-ho, estudiarem la possibilitat de crear un reconeixement específic dins dels premis de la Nit de l'Esport.

- Organitzarem conferències temàtiques relacionades amb l'esport: hàbits saludables, alimentació, entrenament en alçada, etc.

- Incentivarem l'organització d'estades i concentracions esportives en col·laboració amb Andorra Turisme.

- Col·laborarem decididament amb les iniciatives que porten a Andorra grans esdeveniments esportius internacionals: Tour de France, la Vuelta, campionats i copes del món d'esquí, Jocs dels Petits Estats, Volta als Ports, La Purito, etcètera.

- Estudiarem la implementació del model esquí-estudi a altres esports a fi de facilitar la compaginació de la pràctica de l'esport d'alt nivell amb els estudis.

- Analitzarem la possibilitat de col·laborar en l'organització de la candidatura Barcelona-Pirineus als Jocs Olímpics d'hivern a fi que algunes de les proves es puguin organitzar a Andorra i també es pugui utilitzar la capacitat hotelera del país.

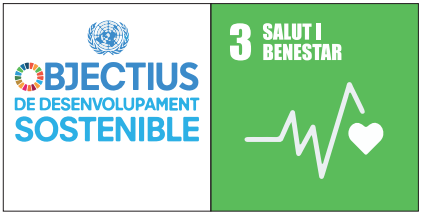

Fets

Hem aprovat una Llei de l'esport que obre noves oportunitats i més mitjans per als esportistes, els tècnics i les federacions.

L'ENTORN DEL FUTUR

4.

Andorra és un país que ha sabut aprofitar el potencial que oferia el seu entorn i transformar-lo en riquesa i benestar per als seus ciutadans. Créixer al cor del Pirineu implica necessàriament la transformació del paisatge i, alhora, aquest mateix paisatge és un dels nostres grans actius. És per això que els Demòcrates defensem que el creixement sigui sostenible, de manera que tingui en compte les necessitats i les aspiracions presents, però també el llegat que deixarem a les generacions futures. Per aquest motiu proposem una política de preservació del patrimoni natural com a part de la nostra identitat, perquè entenem que cal mantenir l'equilibri amb les activitats que s'hi desenvolupen, especialment l'agricultura i la ramaderia. Els Demòcrates apostem igualment per polítiques mediambientals valentes i innovadores en matèria d'energia, mobilitat i lluita contra el canvi climàtic.

✓✓ Sí a la preservació del patrimoni natural
✓✓ Sí a la innovació mediambiental

4.1. Una societat respectuosa amb el medi ambient i el patrimoni natural
4.2. Una agricultura i una ramaderia amb futur
4.3. Una política energètica pròpia
4.4. Un Govern decidit amb l'acció climàtica
4.5. Una aigua neta
4.6. Un model que promogui l'economia circular
4.7. Una mobilitat sostenible

4.1. UNA SOCIETAT RESPECTUOSA AMB EL MEDI AMBIENT I EL PATRIMONI NATURAL

Sí al medi ambient

Sí al turisme de natura

El futur de les polítiques mediambientals a Andorra passa per continuar promovent una alta qualitat de vida, responent als canvis de la societat i adaptant-se a les necessitats futures de la població per fer una societat sostenible i innovadora. Cal mantenir i preservar la biodiversitat en sentit ampli: diversitat d'espècies, d'ecosistemes i hàbitats, i paisatges que són testimonis de la nostra societat. Una conservació òptima del medi natural d'Andorra ha de permetre assegurar el gaudi i la qualitat de vida de la població resident, però també proporcionar experiències d'alt valor afegit als nostres visitants. Els Demòcrates som conscients del valor d'aquest patrimoni i volem que ocupi un lloc central en les polítiques del Govern.

- Implementarem la Llei de conservació del medi natural, la biodiversitat i el paisatge, al mateix temps que desplegarem les accions previstes en l'Estratègia nacional de la biodiversitat aprovada l'any 2016 en consonància amb el Conveni sobre la diversitat biològica del qual Andorra és part des del 2015.

- Promourem l'adhesió al Conveni de Washington (CITES), sobre el Comerç internacional d'espècies amenaçades de fauna i flora silvestre, amb l'objectiu de permetre que els esforços fets per Andorra se sumin a l'esforç internacional i obtenir, d'aquesta manera, el suport del Secretariat del Conveni per avançar en les accions fetes a Andorra.

- Millorarem la qualitat de l'aire desenvolupant les accions previstes a l'Estratègia de medi atmosfèric 2017-2030.

- Millorarem el coneixement sobre el valor dels serveis ecosistèmics per tal que la ciutadania i les institucions el coneguin; i que aquest valor sigui considerat com un actiu de l'Estat per assegurar-ne la conservació.

- Promourem nous espais naturals de particular interès a protegir en zones d'alta muntanya.

- Continuarem millorant i fomentant la xarxa de refugis i senders de muntanya.

- Seguirem desenvolupant la xarxa de camins previstos al Pla sectorial d'infraestructures verdes.

- Desenvoluparem les accions previstes en l'Estratègia nacional del paisatge i la revisarem al 2020 per aportar-hi les millores necessàries per al proper període tenint en compte la importància del paisatge en la qualitat de vida de les persones.

- Aprovarem la Llei d'avaluació d'impacte ambiental.

- Continuarem impulsant l'educació i la sensibilització sostenible a les escoles, a la societat civil i a les empreses, seguint els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).

- Continuarem el desplegament del projecte d'Escoles Verdes fins assolir el 100% de participació.

- Reforçarem, mitjançant la formalització de convenis o altres instruments de col·laboració, la participació de les associacions de protecció dels animals en els diferents projectes destinats a fomentar la tinença responsable d'animals de companyia.

- Tramitarem l'adhesió al Conveni del Consell d'Europa per la protecció dels animals de companyia.

Fets

Entre el 2012 i el 2017 hem passat d'11 a 17 escoles verdes i el nombre d'alumnes en aquestes escoles ha augmentat un 45%.

4.2. UNA AGRICULTURA I UNA RAMADERIA AMB FUTUR

✓✓ Sí a la pagesia
✓✓ Sí al paisatge

El sector primari no tan sols és clau per a la conservació del paisatge i el manteniment dels ecosistemes sinó també com a salvaguarda dels valors culturals i la identitat. Per aquest motiu, cal diversificar-lo i fer-lo més resilient perquè pugui mantenir-se en el temps i ens comprometem a donar suport des del Govern al sector en aquest procés. Alhora, i tenint en compte que Andorra és un destí turístic de primer ordre, els Demòcrates pensem que cal promoure el patrimoni gastronòmic, el consum de la producció local basada en la qualitat, així com mantenir un nivell elevat de seguretat alimentària.

- Aconseguirem un sector primari resistent perquè pugui mantenir-se i pugui seguir prestant els serveis que procura a la societat: participació al manteniment dels ecosistemes, conservació del paisatge i manteniment del coneixement tradicional. I aquest camí el farem conjuntament amb els principals actors del sector.

- Promourem el projecte nacional d'alimentació sostenible agrupant les polítiques de recuperació del patrimoni gastronòmic del país i incentivant la producció i utilització de productes autòctons. Desenvoluparem campanyes de difusió per a la recuperació d'aquests aliments i aquestes receptes tant en l'àmbit domèstic com professional i fent un èmfasi especial a les escoles.

- Fomentarem el coneixement i l'ús de les pràctiques agràries tradicionals.

- Organitzarem, en col·laboració amb l'Associació de Pagesos i Ramaders d'Andorra, cicles fixos de tecnificació agrària adreçats

als titulars d'explotació i com a eina de capacitació per afavorir el relleu generacional al capdavant de les explotacions.

- Realitzarem les accions de comunicació necessàries per provocar la demanda de productes agraris i productes alimentaris locals per part dels mercats.

- Identificarem les varietats locals: avaluarem l'estat del coneixement científic sobre les varietats agràries tradicionals d'Andorra i en valorarem les especificitats.

- Fomentarem la participació del sector primari i dels serveis tècnics oficials als projectes de cooperació transfronterera POCTEFA i SUDOE.

- Mantindrem i reforçarem els sistemes d'ajut públic a la recerca i a la inversió agrària.

- Identificarem els canals de difusió (Mountain Partnership, NEMOR, etc.) que permetin difondre el coneixement present a Andorra cap a zones de muntanya en desenvolupament.

- Fomentarem la certificació dels productes agroalimentaris mitjançant, entre altres, el desenvolupament de la Llei de producció ecològica i règims de qualitat.

- Promourem la implementació d'activitats de serveis complementàries a les explotacions ramaderes com podrien ser, entre altres, la restauració, l'allotjament o les visites guiades.

- Mantindrem un elevat nivell de seguretat alimentària per als nostres visitants i per a la població resident, alhora que impulsarem la gastronomia tradicional i les produccions agroalimentàries i alimentàries locals.

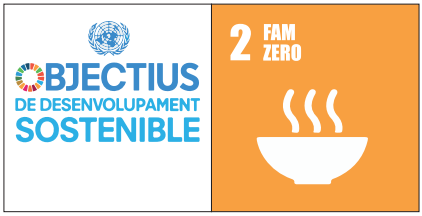

Fets

La marca Productes agrícoles i artesans d'Andorra, creada durant l'any 2014 per potenciar les iniciatives relacionades amb les produccions agroalimentàries locals i les produccions alimentàries artesanes, ja compta al seu catàleg amb 26 microempreses.

UNA POLÍTICA ENERGÈTICA PRÒPIA

4.3.

Sí a la transició energètica
Sí a la sobirania

Aquests últims anys Andorra ha iniciat el camí de la transició energètica que li ha de permetre més sobirania energètica i fer compatibles desenvolupament econòmic i respecte pel medi ambient, i això augmentarà la competitivitat del nostre sector empresarial i millorarà el servei als ciutadans.

- Desenvoluparem la Llei d'impuls de la transició energètica i de lluita contra el canvi climàtic que es va aprovar al Consell General el passat 2018.

- Incrementarem la producció elèctrica nacional com a mínim fins al 33% de la demanda a l'any horitzó 2030, tot i assegurant un percentatge d'energies de fonts d'origen renovable en relació amb la producció elèctrica nacional, no inferior al 75%.

- Ampliarem la potència instal·lada al país d'energies renovables tant en projectes públics com públic privats implicant FEDA, que ha de ser un accelerador i un motor del canvi de model energètic. En aquest sentit, farem un èmfasi especial en el desplegament del Pla sectorial d'infraestructures energètiques que preveu instal·lacions fotovoltaiques, hidroelèctriques, cogeneracions, xarxes de calor i aprofitament de la biomassa del país.

- Continuarem impulsant el programa Renova amb l'objectiu de millorar el parc actual d'edificis fent-los més eficients des d'un punt de vista energètic.

- Treballarem amb els professionals del sector un sistema d'acreditació per assegurar un alt grau de qualitat de les instal·lacions i del servei al client.

- Seguirem apostant per la mobilitat elèctrica, afavorint la renovació del parc automòbil amb vehicles elèctrics o híbrids endollables a través del programa Engega. Conjuntament amb FEDA i els comuns ampliarem la xarxa de zones de recàrrega del país i continuarem desenvolupant l'ús de les bicicletes elèctriques.

- Afavorirem el desenvolupament empresarial i professional associat amb l'energia com a sector de creixement econòmic al país.

- Promourem les relacions entre les empreses nacionals i les del nostre entorn geogràfic, tot fomentant la competitivitat, la creació de sinergies i la innovació.

- Ajudarem a la formació de professionals andorrans en l'àmbit de l'energia amb la implementació de beques d'estudi específiques.

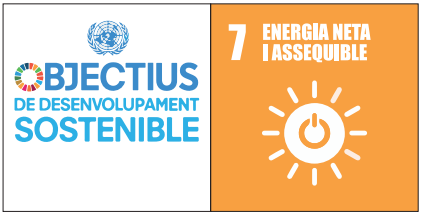

Fets

Les accions per afavorir la producció elèctrica fotovoltaica han permès que aquesta energia ja representi l'1,5% de la producció nacional. L'any 2018 s'ha multiplicat per 2 la potència instal·lada i ja equival al consum mitjà d'aproximadament 500 llars.

UN GOVERN DECIDIT AMB L'ACCIÓ CLIMÀTICA

4.4.

Sí al desenvolupament
Sí a l'acció pel clima

Andorra ha demostrat el seu compromís en la lluita contra aquesta greu amenaça que pateix el planeta adherint-se al Conveni marc de les Nacions Unides sobre el canvi climàtic i ratificant l'Acord de París. En aquest sentit, el Govern haurà de seguir actuant i comunicant els avenços assolits mitjançant les accions de mitigació, amb la visió d'encaminar-se cap a una societat neutra en carboni. Els petits Estats com el nostre han de tenir un rol exemplar en l'àmbit internacional que serveixi per inspirar altres països.

- Situarem l'acció climàtica al centre de les polítiques públiques. Per això, farem que les administracions públiques i les societats amb més de la meitat de capital públic avaluïn i integrin, en les seves polítiques, els efectes i els impactes de les evolucions climàtiques en les seves activitats.

- Desplegarem la Llei d'impuls de la transició energètica i del canvi climàtic, tenint en compte que bona part de les accions de mitigació del canvi climàtic se centren en el sector energètic.

- Com a instrument catalitzador, fomentarem el càlcul de la petjada de carboni, i la seva compensació, en el marc de la responsabilitat social corporativa, mitjançant la creació d'un mercat nacional de compensació d'emissions de gasos amb efecte hivernacle.

- Seguirem promovent l'eficiència energètica, especialment en l'edificació, responsable d'un quart de les emissions nacionals de gasos d'efecte hivernacle, amb programes com el Renova, que promou la rehabilitació

d'edificis, i amb les adaptacions reglamentàries necessàries que han d'impulsar la construcció d'edificis d'obra nova de consum d'energia quasi nul, a partir del gener del 2020.

- Continuarem impulsant el canvi dels models de mobilitat afavorint la mobilitat sostenible amb la promoció del transport públic i dels mitjans que no empren combustibles fòssils amb programes com Engega, i ho farem a través d'una estratègia nacional de mobilitat.

- Perquè entenem que l'educació i la sensibilització en aquesta matèria és clau per canviar la nostra societat, incorporarem el canvi climàtic i l'acció nacional en aquest àmbit dins dels plans d'estudi.

- Mantindrem i potenciarem les accions de sensibilització per part d'Andorra Sostenible sobre el conjunt de la població.

- Treballarem amb els sectors més vulnerables al canvi climàtic per tal de definir estratègies d'adaptació adequades.

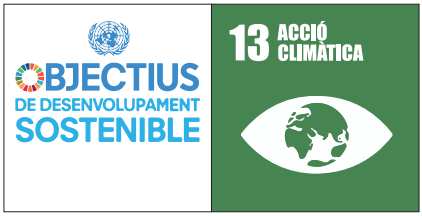

Fets

Hem contribuït a la recuperació del sector de l'automòbil amb el pla ENGEGA i els darrers anys l'hem reconvertit per afavorir els vehicles elèctrics o poc contaminants. Des de l'inici, s'han adquirit més de 475 vehicles.

UNA AIGUA NETA

4.5.

Sí al consum responsable

Sí al sanejament

Amb la finalització del Pla de sanejament de les aigües d'Andorra i l'assoliment dels principals objectius establerts tant en l'àmbit nacional com en l'internacional, concretament en relació amb les directives europees de qualitat de l'aigua, els Demòcrates estem convençuts que és necessari tenir una nova visió de les accions lligades a l'aigua que vagin més enllà del mateix sanejament i tinguin en consideració tot el seu cicle de vida. És en aquesta línia que plantegem un seguit de propostes.

- Mantindrem uns nivells de sanejament excel·lents per a una bona qualitat de les aigües superficials.
- Protegirem i restablirem els ecosistemes relacionats amb l'aigua: boscos, muntanyes, molleres, rius, aqüífers i llacs.
- Farem polítiques de sensibilització a la població sobre la importància de tenir un consum responsable de l'aigua i conscienciar de la totalitat del seu cicle de vida.
- Desenvoluparem un nou marc legislatiu de l'aigua per garantir-ne una gestió integrada i sostenible, un consum òptim i l'ús eficient dels recursos hídrics a tots els sectors.
- Renovarem l'estació depuradora d'aigües residuals del Pas de la Casa.

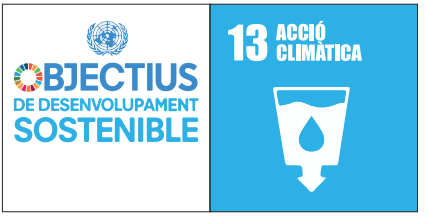

Fets

Des del 2011 el volum de les aigües residuals tractades a les estacions depuradores ha augmentat el 20% i s'ha assolit la xifra de 20 milions de m3 depurats el 2018; això permet que un 86% de les aigües dels nostres rius sigui de qualitat excel·lent o bona.

4.6.

UN MODEL QUE PROMOGUI L'ECONOMIA CIRCULAR

Sí a l'economia productiva

Sí a la reutilització

Les tendències actuals de producció i de consum són una de les causes de degradació del medi ambient. Per tant, és important treballar per aconseguir un desenvolupament econòmic que sigui coherent amb un consum i una producció sostenibles i que, utilitzant menys recursos, proporcioni els mateixos béns. Al marge de les accions que es puguin impulsar des de les administracions públiques, i amb les quals els Demòcrates ens comprometem, serà indispensable en aquest sentit el coneixement i la col·laboració de la societat civil i del teixit econòmic.

- Elaborarem, aprovarem i desenvoluparem el Pla d'economia circular 2020-2035.
- Modificarem la Llei de residus per promoure l'economia circular. Inclourem en el procés de reflexió, com en el seguiment posterior, tant els actors de la societat civil com els actors econòmics representats per l'associació AGREDA.
- Reduirem el malbaratament alimentari, reduirem substancialment la generació de productes de rebuig i reduirem el consum excessiu dels plàstics.
- Fomentarem la reutilització dels residus de la construcció, cosa que contribuirà a reduir els costos de gestió que cal assumir actualment.

- Promourem nous hàbits de consum més sostenibles i amb productes de proximitat.

- Implementarem pràctiques de contractació públiques sostenibles i eficients.

- Donarem suport i reconeixement a les empreses perquè siguin sostenibles, utilitzant els recursos amb major eficàcia, i promovent l'adopció de tecnologies i processos nets, eficients i racionals.

4.7.

UNA MOBILITAT SOSTENIBLE I UN AIRE DE QUALITAT

Sí a la mobilitat
Sí a la qualitat de l'aire

A Andorra tenim la sort i el privilegi de gaudir d'espais urbans que estan ben connectats amb la natura. Aquesta proximitat al medi natural assegura una excel·lent qualitat de vida als habitants, però és important mantenir també una bona qualitat dins de les zones urbanes i, més concretament, en els àmbits de l'aire i de la mobilitat sostenible que, al seu torn, permetin lluitar contra la contaminació acústica.

- Incentivarem l'ús del transport públic col·lectiu mitjançant abonaments anuals de preu reduït, similars als del bus lliure, per a l'ús de totes les línies regulars d'autobús urbanes i interurbanes. En un primer moment farem una prova pilot per als joves de fins a 30 anys amb la voluntat de fer-la extensiva a tots els ciutadans si el seu resultat és positiu.
- Reduirem el parc automòbil contaminant amb polítiques d'ajut al desballestament i promourem el parc del vehicle elèctric continuant el projecte Engega.
- Avançarem cap a una mobilitat més sostenible desplegant allò que preveu en aquesta matèria la Llei d'impuls de la transició energètica i lluita contra el canvi climàtic.
- Proporcionarem accés a zones verdes mitjançant la xarxa de camins del Pla aprovat d'infraestructures verdes.
- Promourem accions per a l'embelliment del territori i ampliarem el Pla d'infraestructures verdes a la vall d'Orient.

- Promourem l'acostament de la ciutadania i dels turistes a les muntanyes, millorant progressivament els refugis lliures i potenciant la ruta Coronallacs i els refugis guardats.

- Millorarem la qualitat de l'aire desenvolupant les accions previstes a l'Estratègia de medi atmosfèric 2017-2030.

Fets

Des de l'any 2011, la qualitat de l'aire ha millorat fins a assolir en més del 90% del temps una qualitat excel·lent o bona.

UNES INSTITU-CIONS AMB FUTUR

5.

L'Andorra d'avui s'erigeix sobre una història mil·lenària i unes institucions que tenen els seus orígens a l'Edat mitjana. Els andorrans ens en sentim orgullosos, conscients que gràcies a la nostra particular estructura institucional hem perviscut a través dels segles fins a esdevenir un Estat plenament independent i sobirà. Les successives reformes per adaptar-se a les transformacions socials i econòmiques que viu el país arriben al seu punt àlgid amb l'aprovació de la Constitució l'any 1993. La fixació de la forma de l'Estat com a coprincipat parlamentari, la divisió dels poders i el reconeixement dels drets i les llibertats fonamentals ens obren a la modernitat i a la participació, d'igual a igual, en el gran concert de les nacions. Amb tot, en aquest darrer quart de segle els ideals democràtics han evolucionat i les aspiracions dels ciutadans apunten a la transparència, la traçabilitat i el rigor. Els Demòcrates ens comprometem amb el bon govern i la justícia, amb la defensa d'unes institucions que estiguin al servei de les persones i que s'adaptin a les noves realitats socials, i amb unes relacions internacionals que aportin, des de la cooperació i la lleialtat, avantatges en sentit bidireccional. Sobre la solidesa d'unes institucions modernes però d'arrels profundes, Andorra mira cap a un futur de noves oportunitats.

✓✓ Sí a les institucions
✓✓ Sí als nous ideals democràtics

5.1. Un Estat eficient
5.2. Una Administració eficaç i moderna
5.3. Una gestió pública participativa amb criteris de transparència i bon govern
5.4. Unes finances públiques equilibrades
5.5. Una justícia àgil
5.6. Una política exterior avantatjosa i cooperant
5.7. Un acord d'associació amb la Unió Europea que generi oportunitats

5.1.

UN ESTAT EFICIENT

Sí al Govern
Sí als comuns

En els darrers anys hem avançat cap a un Estat més eficient gràcies a la nova Llei de competències i transferències que regula més clarament les prerrogatives de l'Administració central i dels comuns i estableix els principis bàsics del seu finançament. És un primer pas en la bona direcció, però cal continuar avançant cap a una Administració més propera als ciutadans, més àgil, que eviti duplicitats i que racionalitzi la despesa pública. Tots som un: Administració general i comuns no són vuit administracions desconnectades, sinó que han de funcionar de manera coordinada com si fossin un sol ens al servei del país i de la ciutadania.

- Ampliarem la coordinació entre Govern i comuns fent una atenció especial a les polítiques a favor dels joves i de la gent gran, així com a les programacions culturals, entre d'altres.
- Promourem el sistema de finestreta única per tal que els ciutadans puguin fer el màxim de tràmits possibles en una mateixa Administració.
- Millorarem la interconnexió de dades entre el Govern, els comuns, la CASS, FEDA i Andorra Telecom amb l'objectiu de donar un millor servei al ciutadà.
- Crearem la taula de la contractació pública que reagruparà, entre d'altres, l'Administració general, els comuns i les parapúbliques; i que buscarà estabilitzar la demanda d'obra pública per garantir un millor funcionament del sector.

- Afavorirem la mobilitat de professionals entre administracions amb l'objectiu de millorar el seu creixement personal i d'afavorir la bona entesa i el coneixement mutu entre institucions.

5.2. UNA ADMINISTRACIÓ EFICAÇ I MODERNA

Sí a l'Administració
Sí a la proximitat

L'Administració del segle XXI ha d'incorporar els avenços tecnològics que es van produint i, alhora, ha de ser capaç de conservar una relació humana amb els ciutadans. Per això, l'Administració pública del nostre país ha de ser transparent en els seus protocols de treball. La funció pública és l'eina bàsica de relació de l'Administració amb el ciutadà, per això ha de ser àgil, eficient i sostenible. El desenvolupament reglamentari de la nova Llei de la funció pública dissenyarà una carrera professional que incentivi l'esperit de servei, el mèrit i la capacitat dels treballadors públics.

- Continuarem la implementació de l'administració electrònica als departaments de l'Administració general.
- Avançarem en la simplificació i la rapidesa dels tràmits a l'Administració general i ampliarem el nombre de tràmits que es poden fer en línia.
- Impulsarem la notificació electrònica d'acord amb la modificació recent del Codi de l'Administració.
- Promourem la utilització d'indicadors d'eficàcia i eficiència per avaluar els processos administratius.
- Promourem el certificat electrònic per incrementar el nombre d'usuaris de tràmits en línia.
- Consolidarem el punt empresa com a finestra única dels empresaris i inversors estrangers.
- Actualitzarem l'aplicació del Servei de Tràmits com a evolució de l'aplicació actual per donar

una atenció i un servei millors al ciutadà.

- Desenvoluparem el reglament de carrera i el reglament d'avaluació, a fi d'aconseguir el creixement professional i la progressió econòmica que correspongui a tots els membres de l'Administració pública.

- Crearem grups de treball, amb la participació del personal de l'Administració, que permetin avaluar l'eficàcia de cada reglament relacionat amb la nova Llei de la funció pública i facin les propostes de millora que es considerin necessàries.

- Reforçarem el diàleg amb els sindicats de l'Administració perquè puguin aportar la seva anàlisi i les seves propostes amb relació a la implementació de la Llei de la funció pública.

- Dissenyarem plans de formació per a tot el personal a fi que tothom pugui ampliar les seves competències i adquirir-ne de noves.

- Dissenyarem els reglaments de l'avaluació de l'acompliment per establir els criteris i els procediments d'avaluació que han de permetre a tot el personal, sempre que sigui positiva, aconseguir un complement de productivitat del 25% del sou base amb caràcter biennal.

- Revisarem les taules retributives dels cossos de l'Administració general.

- Desenvoluparem els reglaments relacionats amb les noves lleis dels cossos especials, entre els quals, el Cos d'educació i el Cos diplomàtic.

- Seguirem impulsant polítiques de conciliació laboral i familiar dins de l'Administració general mitjançant els permisos i els horaris de treball.

- Crearem els circuits necessaris per facilitar la mobilitat que preveu la Llei de la funció pública, a fi que tothom que ho desitgi pugui ampliar les seves habilitats de gestió i conèixer nous àmbits de treball, tant dins de l'Administració general com amb els comuns.

Fets

Hem apostat per l'Administració en línia. Hem passat de només poder fer el 5% de tràmits en línia, a poder-ne fer el 59% avui.

5.3. UNA GESTIÓ PÚBLICA PARTICIPATIVA AMB CRITERIS DE TRANSPARÈNCIA I BON GOVERN

✓✓ Sí a la participació ciutadana

✓✓ Sí al bon govern

Estem convençuts que unes institucions democràtiques són fortes quan els ciutadans les senten seves, quan hi confien plenament. Els ideals democràtics han evolucionat i estem convençuts que cal apostar pel rigor en la gestió pública, la transparència i la participació plural dels ciutadans en la presa de decisions.

- Obrirem a la participació ciutadana una part del pressupost de cada ministeri, començant pels de Cultura, Educació i Medi Ambient. Donarem així continuïtat a la prova pilot de pressupost participatiu que el 2018 va permetre construir la passarel·la elevada a la zona de l'Estadi Comunal d'Andorra la Vella, i que aquest any permetrà instal·lar arbres eòlics a diverses parròquies.

- Promourem que el pressupost de l'Estat es publiqui de manera entenedora a la pàgina web del Govern a fi que la gestió dels recursos públics sigui molt més clara per als ciutadans. En el mateix lloc web també es podrà accedir als informes del Tribunal de Comptes, així com a les al·legacions presentades.

- Desenvoluparem un portal de transparència on els ciutadans puguin visualitzar, organitzada temàticament, la tasca desenvolupada pel Govern i el Consell General. Així, per exemple, seguint l'estructura dels Objectius del Desenvolupament Sostenible, un ciutadà podrà buscar quines lleis i reglaments i quines iniciatives entre d'altres, han desenvolupat les institucions públiques per promoure per exemple la igualtat de gènere.

- Promourem una llei de bon govern i de transparència, on, entre d'altres, es marqui l'obligació dels principals càrrecs públics i electes de presentar davant de notari i a disposició dels òrgans competents una declaració dels seus béns.

- Continuarem millorant la tasca del Departament d'Estadística publicant de manera entenedora els indicadors principals que expliquen objectivament la situació del país i la seva evolució.

- Impulsarem la participació ciutadana en el debat i en la cerca de solucions de les preocupacions principals de la societat. El CRES du a terme semestralment una enquesta per copsar quines són les preocupacions principals de la ciutadania. Dos cops l'any s'organitzaran taules de treball amb la participació lliure de la ciutadania en què s'analitzaran algunes d'aquestes preocupacions, es presentaran les accions desenvolupades pels diversos actors públics i es recolliran les propostes de solucions.

Fets

Des de l'any 2017 hem impulsat els projectes d'inversió via el pressupost participatiu. Els dos primers han estat la passarel·la entre el Liceu Comte de Foix i l'Estadi Comunal d'Andorra la Vella; i els arbres amb molins de vent.

UNES FINANCES PÚBLIQUES EQUILIBRADES

5.4.

Sí a la inversió
Sí a la gestió responsable

L'equilibri entre ingressos i despeses està a la base de la bona gestió de qualsevol casa i de qualsevol empresa; i, evidentment, està també a la base del bon govern. Al llarg dels últims anys hem treballat per sanejar les finances públiques, i assolir l'equilibri pressupostari. A més, aquest procés ha anat acompanyat d'esforços constants per homologar Andorra amb les bones pràctiques fiscals i financeres, per sortir de totes les llistes de països no cooperants. En els propers anys caldrà prendre les mesures necessàries per reforçar la plaça financera i garantir-ne la competitivitat futura.

- Continuarem treballant per tenir uns pressupostos equilibrats.
- Modificarem la Llei de la contractació pública per introduir paràmetres associats amb la responsabilitat social i ambiental de les empreses.
- Mantindrem la fiscalitat estable sense modificar els tipus impositius d'IGI, IRPF i d'impost sobre societats.
- Iniciarem els tràmits per incorporar-nos al Fons Monetari Internacional.
- Avaluarem la viabilitat que, sota el paraigües del Banc Central Europeu, les entitats financeres andorranes puguin tenir un prestador de darrera instància.
- Continuarem col·laborant amb la comunitat internacional per la lluita contra el blanqueig.

- Ampliarem la xarxa de convenis de no doble imposició per promoure l'activitat econòmica que es fa des d'Andorra cap al món.

- Impulsarem accions per continuar millorant el funcionament del Departament de Tributs i Fronteres per apropar-lo al ciutadà i posar-lo al servei del teixit productiu.

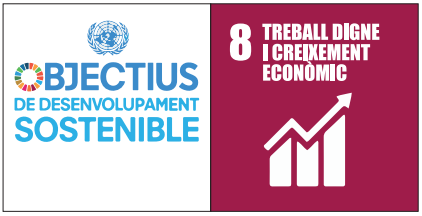

Fets

Hem acabat amb els dèficits inacceptables que posaven en risc la sostenibilitat de l'Estat i els serveis públics. Els darrers quatre anys de governs liberals i socialdemòcrates (2007/2010), es van generar 351 milions de dèficit de caixa. Els darrers 4 anys de govern Demòcrata (2015/2018), 14 milions de superàvit de caixa.

UNA JUSTÍCIA ÀGIL

5.5.

Sí a la seguretat jurídica
Sí a l'eficiència

Una Administració de justícia àgil i eficaç és un dels pilars fonamentals d'una societat que ha d'estar al servei de les persones i de la protecció dels seus drets. També és un instrument clau per continuar gaudint d'altes cotes de seguretat jurídica i seguretat ciutadana, dos factors cabdals a l'hora de consolidar el nostre benestar i de ser capaços d'atreure inversió estrangera productiva. En els darrers anys hem fet avenços molt significatius, tant legislatius com materials, per reformar i millorar la justícia. Els efectes positius ja es deixen sentir i el veritable abast de la reforma es podrà veure a mitjà i llarg termini. En els propers anys caldrà seguir treballant en la modernització i codificació del nostre dret privat, així com en la implementació de mecanismes i procediments cada vegada més àgils i efectius.

- Redactarem i entrarem a tràmit parlamentari un projecte de llei concursal que agilitzi el procediment actualment establert.
- Entrarem a tràmit parlamentari la Llei qualificada de la persona i la família que permetrà disposar d'un marc jurídic articulat i sistemàtic sobre el dret de la persona física i la família entesa en un sentit ampli.
- Avançarem en la codificació del dret privat mitjançant la creació d'una comissió d'experts.
- Promourem la utilització dels procediments extrajudicials de resolució de conflictes com la mediació i l'arbitratge que s'han legislat durant la darrera legislatura.
- Donarem suport al Tribunal d'Arbitratge, impulsat per la Cambra de

Comerç, Indústria i Serveis, i el Col·legi d'Advocats.

- Crearem, conjuntament amb el Col·legi d'Advocats i altres entitats i actors, el Centre de Mediació perquè vagi més enllà de les funcions de mediació familiar que desenvolupa actualment.

- Modificarem la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal.

- Crearem una comissió d'experts per iniciar els treballs per a l'elaboració d'un nou codi de procediment penal que s'adapti a les exigències de la societat actual.

- Finalitzarem i posarem en funcionament la nova seu de la Justícia, que ha de permetre a l'Administració de justícia i al Ministeri Fiscal tenir els espais necessaris per desenvolupar les seves tasques de forma adequada.

- Posarem a disposició del Consell Superior de la Justícia els recursos humans i materials necessaris per tal que l'Administració de justícia i el Ministeri Fiscal puguin desenvolupar la seva tasca amb les màximes garanties possibles.

Fets

Hem reformat en profunditat l'administració de Justícia, creant la figura dels saigs, que executen les decisions judicials civils i administratives, i aprovant un nou codi de procediment civil, que agilitzarà notablement els processos. També hem potenciat l'arbitratge i la medicació, com a mecanismes extrajudicials de resolució de conflictes.

5.6. UNA POLÍTICA EXTERIOR AVANTATJOSA I COOPERANT

Sí a una Andorra amb veu pròpia
Sí a una Andorra cooperant

Des de l'aprovació de la Constitució, Andorra ha anat reforçant la seva presència internacional. Explicar-se al món en primera persona, donar visibilitat a la nostra realitat i construir aliances profitoses per a totes les parts han estat les prioritats dels darrers anys i cal continuar treballant-hi.

- Continuarem estant presents en les principals institucions de col·laboració multilateral prioritzant elements associats amb el multilingüisme, l'educació i el medi ambient. En aquest sentit, reforçarem el compromís d'Andorra amb els Objectius del Desenvolupament Sostenible de Nacions Unides i en la seva Agenda 2030.

- Organitzarem durant els anys 2019-2020 la Cimera Iberoamericana, de la qual ja assumim la Secretaria Pro Tempore. Aquesta Cimera, amb el lema "La innovació per al desenvolupament sostenible - Objectiu 2030", reunirà els màxims mandataris d'una vintena de països en diversos esdeveniments. Serà una ocasió única per fer conèixer la realitat andorrana, reforçar el nostre posicionament internacional i bastir aliances bilaterals o multilaterals portadores de noves oportunitats per a l'economia i la societat andorranes.

- Seguirem reforçant la política d'ajuda al desenvolupament d'acord amb els Objectius del Desenvolupament Sostenible de manera rigorosa i eficaç, mitjançant un pressupost que permeti aportar contribucions voluntàries a programes d'organismes internacionals, subvencions a ONG andorranes i contribucions quan hi hagi emergències en el món en els àmbits de l'educació,

la lluita contra el canvi climàtic i la defensa dels col·lectius vulnerables.

- Ampliarem la col·laboració bilateral amb diversos estats membres de la Unió Europea. En concret, i pel que fa a les col·laboracions més properes, podem destacar el desenvolupament de l'aeroport Andorra - la Seu d'Urgell o la millora dels accessos a Andorra des de França.

- Intensificarem la col·laboració amb les zones geogràfiques pròximes d'ambdós costats del Pirineu. Aquesta relació tindrà per objectiu promoure les condicions de creació de l'Àrea Econòmica Especial Andorra-Pirineus que generi beneficis per a totes les parts implicades.

Fets

Hem aconseguit l'homologació a tots els organismes internacionals i treure Andorra de les llistes negres de països no cooperants i poc transparents.

UN ACORD D'ASSOCIACIÓ AMB LA UNIÓ EUROPEA QUE GENERI OPORTUNITATS

5.7.

Sí a Andorra
Sí a Europa

El mercat interior europeu, que aplega més de 500 milions de ciutadans, és l'espai natural de desenvolupament de l'economia i la societat andorranes. És en països de la Unió Europea on la majoria dels nostres joves estudien i on trobaran part del seu futur professional, ja sigui des del món de l'empresa o en l'àmbit laboral. Assolir un acord d'associació amb la Unió Europea és un element clau del nou model de desenvolupament econòmic i social. Nosaltres som la garantia que aquesta negociació, iniciada el 2015, respectarà les especificitats andorranes. Ja hem aconseguit un bon acord pel que fa a la lliure circulació de mercaderies, que obre noves possibilitats per als nostres productes agrícoles i industrials i que, a la vegada, troba una solució específica per al tabac. En el mateix sentit, negociarem la resta de capítols de l'acord de manera que Andorra conservi la seva pròpia política d'immigració i una obertura gradual del sector dels serveis. Treballarem per obrir la negociació a la resta de forces polítiques i a la societat en el seu conjunt.

- Crearem una secretaria d'Estat d'afers europeus amb l'objectiu de potenciar la part negociadora andorrana i de treballar transversalment amb les institucions i actors de la societat per tenir una posició tan consensuada com sigui possible. La secretaria d'Estat informarà periòdicament i d'una manera detallada el conjunt de la societat de l'evolució de les negociacions. També promourà la capacitació de l'Administració andorrana per a la implementació correcta del futur acord.

- Defensarem, durant la negociació de l'acord, les particularitats andorranes en cadascuna de les quatre llibertats. Així per exemple, per la lliure circulació de persones, demanarem mantenir un sistema de quotes, essencial per regular els fluxos migratoris i mantenir les altes cotes de seguretat ciutadana i el nivell de cohesió que té la societat andorrana. En el mateix sentit, també defensarem el manteniment de l'estatus de FEDA i Andorra Telecom. Per la nostra dimensió, aquestes empreses parapúbliques ens garanteixen uns nivells de cobertura i de servei públic d'una qualitat que no serien assolibles en un mercat lliure.

- Impulsarem la creació d'un centre d'estudis europeus en el marc de l'Institut d'Estudis Andorrans. Aquest centre tindrà per objectiu, abans de la ratificació de l'acord d'associació, ajudar al desenvolupament d'estudis tècnics que facilitin generar dades útils per al mateix procés de negociació. Després de la ratificació, el centre ha de permetre avaluar l'impacte de l'acord i generar estudis que ajudin a treure'n el màxim benefici.

- Treballarem perquè Andorra pugui participar en polítiques d'acompanyament europees especialment profitoses, com el programa Erasmus Plus de foment de la mobilitat per a estudiants i docents, o la participació plena en programes de recerca europeus, com per exemple l'Horizon 2020.

- Estudiarem la possibilitat que Andorra participi en projectes europeus d'infraestructures.

- Condicionarem la ratificació de l'acord d'associació amb la Unió Europea al seu vot favorable en un referèndum.

Fets

Hem explicat les nostres especificitats pròpies d'un petit país, i la UE les ha entès i ha acceptat que algunes hauran de quedar recollides en l'acord. El primer exemple ha estat una transitòria de 30 anys per situar el tabac en règim d'unió duanera.

LLISTES PARROQUIALS

Canillo

1_ Meritxell Palmitjavila
2_ Mònica Bonell

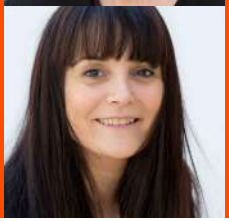

3_ Aitor Osorio
4_ Meritxell Alcobé
5_ Daniel Mandicó

Encamp

1_ Jordi Torres
2_ Maria Martisella

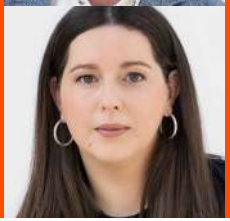

3_ Joan Carles Ramos
4_ Edith Quirós
5_ Marta San Juan

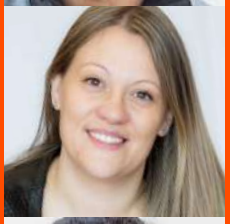

Ordino

1_ Joan M. Benazet
2_ Sandra Codina

3_ Berna Coma
4_ Marc Saura
5_ Alexia Gallego

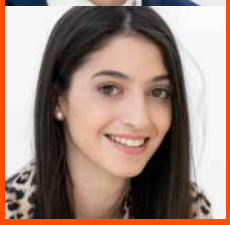

Andorra la Vella

1_ Enric Tarrado
2_ Marc Pons

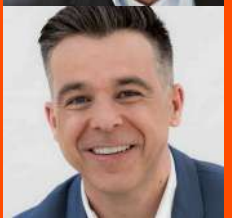

3_ Josep Punti
4_ Eduard Tomàs
5_ Rosalina Areny

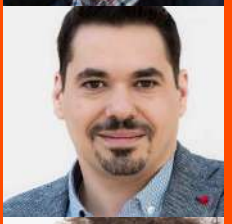

Sant Julià de Lòria

1_ Carles Álvarez
2_ Vicky Grau

3_ Julià Tomàs
4_ Sofía Cortesao
5_ Ladislau Baró

Escaldes-Engordany

1_ Silvia Calvó
2_ Javier Gimenez

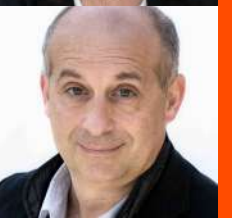

3_ Montserrat Capdevila
4_ David Santuré
5_ Jennifer Puig

LLISTA NACIONAL

1_ Xavier Espot
2_ Roser Suñé
3_ Nuria Rossell
4_ Carles Enseñat
5_ Ester Molné
6_ Justo Ruiz
7_ Landry Riba
8_ Helena Mas
9_ David Montané
10_ Èrica Armengol
11_ Carolina Pastor
12_ Axel Zunzarren
13_ Sílvia Gonçalves
14_ Cesar Marquina
15_ Jordi Cerqueda
16_ Noelia Guillermo
17_ Jordi Ribes

DEMÒCRATES

ACCIÓ COMUNAL D'ORDINO

UP

#GUANYEMELFUTUR

www.democrates.ad